

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

SSA Barbara Lewandowska

w sprawie z powództwa A. M. i B., P.
przeciwko R. M. , A. M. i H. K.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i nakazanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 maja 2017 r.,
zażalenia powodów
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (....)
z dnia 16 września 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1. oddała zażalenie;

**2. zasądza od powodów solidarnie na rzecz A. M. i H. K. po
1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił apelację A. M. i B. P. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 listopada 2014 r. oddalającego ich powództwo w sprawie przeciw R. M., A. M. i H. K.

Sąd podniósł, że powodowie zaskarżyli wyrok z dnia 7 listopada 2014 r. w całości wskazując jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 620 000 zł. Kwota

ta odpowiada wartości wierzytelności powodów, której ochrony domagali się żądając uznania wobec nich za bezskuteczną czynności dokonanej przez ich dłużnika z pozwanymi. Wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiadała także kwocie wartości przedmiotu sporu wskazanej przez powodów w pozwie i niekwestionowanej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

Wezwani przez Sąd Okręgowy do uiszczenia opłaty od apelacji powodowie pismem z dnia 24 lutego 2015 r. oświadczyli, że zmieniają wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 117 000 zł, tj. kwotę odpowiadającą ustalonej w opinii biegłego wartości nieruchomości będącej przedmiotem czynności, której ubezskutechnienia domagają się powodowie. Od takiej też kwoty, tj. od 117 000 zł, powodowie uiszcili opłatę.

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2015. Sąd Apelacyjny w (...) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 620 000 zł, a następnie wezwał powodów do uiszczenia kwoty 25 150 zł tytułem brakującej opłaty od apelacji pod rygorem jej odrzucenia. Powodowie nie uiszcili kwoty brakującej opłaty w wyznaczonym terminie, ale przed jego upływem złożyli pismo z dnia 25 listopada 2015 r. zawierające oświadczenie o cofnięciu przez nich powództwa ponad kwotę 117 000 zł i zrzeczeniu się roszczenia w granicach tego cofnięcia. Na tej podstawie wniesli o ustalenie, że wartość przedmiotu sporu wynosi 117 000 zł i że opłata od apelacji została wniesiona w prawidłowej wysokości.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska powodów. Wskazał, że przedmiotem powództwa ze skargi pauliańskiej jest majątkowe roszczenie niepieniężne. Wartość przedmiotu sporu została ustalona na kwotę 620 000 zł. W związku z tym, że nie uległo zmianie zgłoszone w pozwie żądanie uznania za bezskuteczną oznaczonej czynności prawnej, należy przyjąć, że przedmiotowa wartość wiąże do zakończenia postępowania w sprawie.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 370 k.p.c. odrzucił apelację powodów.

Zażalenie na postanowienie z dnia 16 września 2016 r. wniesli powodowie, wnioskując o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16

listopada 2015 r. o sprawdzeniu i ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia z dnia 16 września 2016 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sytuacji, w której strona najpierw wnosi apelację od wyroku sądu pierwszej instancji, a następnie, po przekazaniu sprawy sądowi drugiej instancji, oświadcza, że cofa częściowo powództwo i zrzeka się w tym zakresie roszczenia, konieczne jest w pierwszej kolejności zbadanie dopuszczalności apelacji, w tym pod kątem spełnienia przez nią warunków formalnych i jej należytego opłacenia. Oświadczenie dotyczące częściowego cofnięcia powództwa i zrzeczenia się roszczenia, złożone przed sądem drugiej instancji, może być rozważone przez ten sąd dopiero po stwierdzeniu, że apelacja jest dopuszczalna lub ewentualnym uzupełnieniu jej braków formalnych i należywym opłaceniu (art. 386 § 3 k.p.c.).

Powodowie uważają, że w sprawie, w której powództwo obejmuje uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, wartość przedmiotu sporu jest równa albo wartości chronionej wierzytelności powoda, albo wartości tego, co wskutek czynności wyszło z majątku dłużnika lub do niego nie weszło, w zależności do tego, która z tych wartości jest mniejsza. Skoro zatem wartość nieruchomości będącej przedmiotem czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną dochodzą, wynosi 117 000 zł, a kwota ich wierzytelności opiewa na 620 000 zł, to jako wartość przedmiotu sporu i – w konsekwencji – jako wartość przedmiotu zaskarżenia w razie zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji w całości powinna być oznaczona kwota 117 000 zł.

W judykaturze w istocie problem wartości przedmiotu sporu w sprawach z powództwa pauliańskiego jest oceniany rozbieżnie. Obok zapatrywania, na które powołują się powodowie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., II CZ 25/08, nie publ., i z dnia 25 września 2013 r., IV CSK 225/13, nie publ.), jest reprezentowane również stanowisko, że w wartości przedmiotu sporu w sprawie ze skargi pauliańskiej jest kwota równa wierzytelności powoda chronionej tą skargą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2007 r., IV CZ 105/06, nie publ.).

W okolicznościach sprawy nie ma jednak potrzeby rozstrzygać tej wątpliwości. Należy bowiem podnieść, że w niniejszej sprawie wskazana przez powodów w pozwie wartość przedmiotu sporu w wysokości 620 000 zł przed doręczeniem pozwu pozwanym nie została zweryfikowana przez sąd pierwszej instancji z urzędu (art. 25 § 1 k.p.c.), a następnie nie była kwestionowana przez nich przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (art. 25 § 2 k.p.c.). Wobec tego wartość ta uległa utrwaleniu, choćby była wskazana wadliwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2008 r., I PZ 26/08, OSNP 2010, nr 5 - 6, poz. 67; zob. też art. 26 k.p.c.). W sytuacji, w której powodowie zaskarżyli wyrok z dnia 7 listopada 2014 r. w całości, jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazać mogli jedynie kwotę 620 000 zł. Inna kwota nie mogła również zostać ustalona przez Sąd Apelacyjny w wyniku badania wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 368 § 2 zd. trzecie k.p.c.). Postanowienie z dnia 16 listopada 2015 r. było więc prawidłowe.

Zmiany wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogło spowodować dokonane przez powodów po wniesieniu apelacji częściowe cofnięcie powództwa połączone ze zrzeczeniem się roszczenia. Pomijając kwestię skuteczności takiego cofnięcia w przypadku powództwa pauliańskiego, wskazać należy, że – jako dokonane po zaskarżeniu wyroku sądu pierwszej instancji (por. art. 332 § 2 k.p.c.) – może ono być badane przez sąd drugiej instancji dopiero w razie przesądzenia dopuszczalności apelacji.

Sąd Apelacyjny trafnie więc uznał, że apelacja powodów – przy założeniu, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła nadal 620 000 zł – nie została prawidłowo opłacona. Wobec faktu, że powodowie nie uiścili – mimo wezwania ich do tego pod rygorem odrzucenia apelacji – brakującej opłaty w terminie, apelacja ta podlegała odrzuceniu (art. 373 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 oraz art. 98 § 1 i 3 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj